Q. D. B. V.

DISPUTATIO MEDICA *INAUGURALIS*, DE EXPERIMENTALI MEDICINA

Practica, unice vera atque probata.

QUAM,

DUCE ET AUSPICE DEO TER OPT. MAX.

Ex Auctoritate Magnifici D. Rectoris,

HIERONYMI VAN ALPHEN,

S. S. Theol. Doctoris & Professoris Ordinarii.

NEC NON

Amplissimi Senatus Academici consensu, & Nobilissimæ Facultatis MEDICÆ decreto,

PRO GRADU DOCTORATUS,

Summisque in MEDICINA Honoribus & Privilegiis ritè ac legitimè consequendis,

Eruditorum Examini subjicit

JOHANNES CONRADUS LUDOLPHUS,

Hasso-Griftensis.

Ad diem 25. AUGUSTI, *loco horisque solitis*.

TRAJECTI ad RHENUM,

Ex Officina GUILIELMI vande WATER, Academiæ Typographi. cIↄ Iↄ CCXVII.

VIRIS,

Maxime & plurimum Reverendis, Præ-Nobilissimis, & Nobilissimo, Præ-Clarissimis & Clarissimo, nec non Doctissimis Dominis.

Dno. CONRADO LUDOLPHO, Pastori Ecclesiæ Reichenbacensis optimè merito atque merenti, S. Ministerii Seniori gravissimo, Avo suo Prædilectissimo, omni Observantiæ atque Reverentiæ cultu submissè venerando.

Dno. CASPARO LUDOLPHO, Conradi Filio, Diœceseos Liechtenavicensis Metropolitano Vigilantissimo, Ecclesiæ Urbanæ Pastori Primario longè meritissimo, Patruo suo atque Mecœnati filiali obsequio æternum colendo.

Dno. JOHANNI ENGELHARDO LUDOLPHO, Conradi Filio, Pastori apud Griftenses meritissimo, Patri suo filiali amore atque obsequio sempiternum venerando.

Dno. JOHANNI HENRICO NEUHOEFERO, Sereniss. Princip. Hasso-Cassellani Præfecturæ Liechtenavicensis Quæstori Gravissimo, Fautori suo æstumatissimo.

Dno. JOHANNI HERMANNO ANTHFELDIO, Sereniss. Princip. Hasso-Cassellani Urbis & Præfecturæ Liechtenavicensis Prætori æquissimo, Amico suo dexterrimo.

Dno. CHRISTIANO GEHEBE, Sereniss. Princip. Hasso Cassell. Piscinarum Præfecto atque saltuario expertissimo, Amico suo Integerrimo.

Has Studiorum suorum Primitias, in sempiternam filialis obsequii, Gratitudinis, Reverentiæ & Affectus Tesseram,

D. D. D.

Præclarissimorum atque Clarissimorum eorum Nominum Humillimus Cultor atque Cliens.

JOHANNES CONRADUS LUDOLPHUS,
Griftensis Hassus.

DISPUTATIO MEDICA
INAUGURALIS,
DE
Experimentali Medicina
Practica, unicè vera atque probata.

In nomine S. Sanctæ Trinitatis, Amen.

PRÆLOQUIUM.

um in publico edendo ſpecimine ingenii vires experturo, non in alieno, ſed in eo cumprimis Themate, eos ipſos ut periclitetur, ſit convenientiſſimum, quod & vitæ ſuæ conditio, ac ſtatus ab eo exigit, & in quo antea expertus eas eſt ipſe: Hinc & mihi in experimentali Medica praxi hactenus deſudanti, publico eligendo Themate, quo, pro ſummis in Arte Medica Honoribus ac Privilegiis virium ingenii mei experimentum caperem, in alienum non fuit transeundum campum, cum & hæc ipſa meæ Vitæ conditio, uberrimam mihi meſſem atque materiam ſuppeditet, Artis Medicæ experimentalis practicæ Præeminentiam, cum docendi, tum muniendi ac defendendi, quod ipſum diſſertatione ſequen-

te quam compendiose fieri potuit, efficere constitui.

Et cum consummata Thematis hujus explanatio ingenii mei longius excedat vires, adeoque nec expectari à tenuitate mea possit, nec concessi temporis, & destinati spatii ratio, talem nunc permittat: summaria saltem descriptione, rudique & crassa (ut ajunt) Minerva, styloque plane simplici rem proponam, uberiorem ejus explicationem ac probationem commodiori occasioni relinquens.

Ne autem extra omnem procedam methodum, integrum in V. capita dispescam Argumentum, quorum *primum* Tituli veritatem, *Experimentalem nimirum Medicinam Practicam esse unicè veram atque probatam*, cum ex vocum significatione, tum ex Medicinæ objecto, Artisque fundamento, docebit. *Secundum*, ex Medicæ artis causis. *Tertium*, ex ipsius mediis, remediis, requisitis atque effectu. *Quartum* ex ipsius partibus. *Quintum* ex ejus speciebus in genere, cumprimis Medicina Naturali. De Medicina Divina & Satanica jam nihil addemus, quum neque locus, neque tempus permittat.

Deum autem T. O. M. supplicissimis, ardentissimisque imploro suspiciis, ut, in sanctissimi sui Nominis gloriam, proximique salutem, conatus nostros dirigere, eosque clementissime secundare velit.

CAPUT PRIMUM.

De vocum significatione, & Artis Medicæ objecto ac fundamento.

§. I. Medicinæ vox, sive à græco verbo μεδέειν, *curare*, sive latino *mederi*, originem trahat, (quæ vocum significatio-tiones *actionem* operosam & facultatem agendi notant, quælibet autem facultas agendi praxin:) nihil aliud innuit quam facultatem sive Artem, in corporis humani sanitate conservanda & restituenda, occupatam, & vox *Experimentalis* derivatur ab *experiri*, quod vocabulum compositum est ex præpositione *ex*, *per*, & verbo *ire*. quod itaque idem est ac rem pereundo penitius aspicere, & ejus naturam, vires & effectus perscrutari, quod Germani accurate exprimunt erfahren/ quod idem est ac einfahren/ etiam empfinden & unterfinden. Quæ voces sensuum operationem innuunt, sicque hæc notitia, quæ experientia acquiritur, probabili conjecturæ & notitiæ aliquali incertæ opponitur.

Si quis verò experientiæ vocabulum derivet ab obsoleto *Perior* & hoc iterum

iterum à Græco πειρᾶν *tentare*, *conari*, cum eo non altercabor.

Vocabulum autem *Practica* à græco πρᾶξις & hoc à πράττω *facio* deduci, neminem fugit.

Hinc vel ipſius vocis *Medicinæ* ſignificatio, vis ac natura & uſus patent, & conſtare poteſt eam ſcil. eſſe facultatem ſive Artem operoſam practicam, quæ, Ex-per-itione activa practica, cum corporis humani, verarum ac genuinarum cauſarum morborum, tum totius naturæ, & virtutum medicamentorum, verum ac genuinum fundamentum indicare, atque ſuper illo fundamento felicem medicamentorum applicationem, cum feliciſſimo ſucceſſu ædificare poteſt: adeoque Medicinam nullam exiſtere abſque experientia, experientiam autem nullam eſſe aut fingi poſſe ſine crebra, eaque continua, praxi.

§. 2. Præcedentis paragraphi veritatem neminem itaque in dubium facile vocaturum eſſe confido, niſi eum qui contra communem omnium conſenſum inficias ire velit, *experientiam* non modo ſtultorum, ſed & omnium ſapientum, prudentum, doctorumque, quin imo & brutorum univerſam eſſe Magiſtram. Cui etiam conſentit antiquiſſimum proverbium, *Experto crede Ruperto.*

§. 3. Cumprimis Artem Medicam nec eſſe, nec poſſe eſſe, niſi ſolam experimentalem practicam, etiam inde liquet, quod tota Medicina, quanta quanta eſt, per meram experientiam ſit, inventa & exculta, ac in principiorum regularumque certitudine ſola experientia probata, & quod nullum alium effectum niſi practicum intendat, & meram experientiam ſupponat, atque in eo verſetur, ut cum in Macrocoſmo, ſeu univerſa natura, tum imprimis in Microcoſmo ſeu natura humana experiatur:

Quicquid & ars valeat, valeat quid & ipſa Natura.

§. 4. Quod autem Medicina, (uti paragrapho præcedenti diximus:) experientia ſola ſit exculta, inventa ac ſtabilita, probatur exinde quod de rebus non experientia, ſed nuda ſpeculatione, conjectura, & ratiocinatione inventis, perpetua inter eruditos ſit lis. De illis autem, quæ ſolida experientia ſtabilita & comprobata ſunt, non ita.

§. 5. Ut porrò experientiam probem unicam eſſe veram medendi methodum, dico, quod experientia non fallat, ratiocinium autem ſæpiſſimè. Quod autem E. gr. medicamentum aliquod, in aliquo ſalubre expertum, in altero aliquando non ſuccedat, illud eſt ab errore ratiocinii, non experientiæ.

§. 6. Clarius id ipsum elucescit ex Medicinæ universali ac particulari fundamento, in quo Medica Ars est ædificata, quod corporis humani virium ac spirituum homogeneorum, ipsique naturæ convenientium, conservatio, introductio, & restitutio est, expulsis heterogeneis, virtute fortiori ipsis contraria, quod sine intima perscrutatione naturæ, totius Macrocosmi, & regni astralis, tum mineralis & animalis, quin & mentalis, quam Microcosmi, naturæ humanæ, fieri omnino nequit; Illa autem perscrutatio absque experimentali intuitione ac operatione esse non potest, ut infra ex Cap. III. *de mediis & remediis*, liquebit.

CAPUT SECUNDUM.

De Medicæ Artis Causis.

§. I. Medicam Artem solam experimentalem practicam unice veram atque probatam esse ex eo quoque apparet, quod CAUSAM EFFICIENTEM, UNIVERSALEM, PRINCIPALEM & ESSENTIALEM agnoscat omnino nullam aliam præter Deum & Sapientiam æternam, cujus solius lumine, illuminatione ac patefactione, intimiora, cum Macrocosmi, seu naturæ universæ, tum Microcosmi, seu naturæ humanæ, innotescunt, neque absque illa innotescere possunt, qua de causa Regum sapientissimi Salomonis, cognitio Physica ac experimentalis Medica huic ipsi Sapientiæ Essentiali æternæ, tanquam verus ac genuinus effectus tribuitur, quando de ipso narratur 1 Reg. IV. ℣. 33. *Loquebatur de arboribus, Cedro in Libano, usque ad hyssopum egredientem de pariete. Etiam loquebatur de animalibus brutis, de avibus, reptilibus & piscibus.* Quæ Cognitio ipsi etiam adscribitur Libr. Sap. Cap. VII. ℣. 17. & seqq. *Ille mihi dedit notitiam certam omnium rerum, ut sciam quomodo mundus sit formatus, & vim Elementorum, temporum initium, finem atque medium, quomodo dies crescat ac decrescat, anni tempora varientur, & quomodo annus revolvatur, quomodo stellæ sint fixæ, naturam brutorum, ac feracitatem ferarum, ventorum motus, quid homines in mente foveant, varias plantarum species, & radicum virtutes. Innotescunt mihi omnia arcana & occulta, NAM SAPIENTIA, OMNIUM MAGISTRA EA ME DOCET &c.* Hæc autem à Sapientia divina nullis aliis manifestantur, nisi Deum verè timentibus, id quod & antiquiores Medicos, veræ pietati studentes, eo induxit, ut Sapientiæ huic æternæ,

hunc in finem totos ſeſe manciparent, ac in ea ſola cum aſſidua ſua praxi omnem operam ponerent, omnemque univerſæ naturæ patefactionem experimentalem ſincerè & anhelantes ab ea ipſa exſpectarent; ſuoſque ſic diſcipulos ac ſucceſſores in eum pietatis tramitem ad conſequendam notitiam experimentalem Medicam, inducerent, quales fuere Medici Ægyptiaci, in arcanis Sapientiæ æternæ, & cumprimis Arte Medica, una cum aliis Principibus, Proceribus Regis Pharaonis à Joſepho inſtructi, à quibus principia ipſorum Phyſica atque Medica, longa temporis ſerie, ad alias gentes ſunt propagata, quod & Rex David innuere videtur Pſalm. cv. ℣. 21. 22. Conf. Geneſ. L. 11. Actor. VII. 22.

§. 2. Porro probat illud ipſum CAUSA MEDICA FORMALIS, quæ ſanitatis, ut conſtat, & conſervandæ & perditæ reſtituendæ ſcientia atque facultas eſt, quæ cum habitus ſit Practicus, genuina, homogenea atque vera præſcribendi & ſanitatis media ac remedia, quæ ſpiritus atque vires ſunt humano corpori homogeneæ, genuinæ, congruæ ac convenientes, quibus, expulſis ex ipſo heterogeneis & diſconvenientibus, conſervandis, reſtituendis, & invehendis, ars Medica eſt occupata, idque, cum præſcribendo diætam, tum iis adminiſtrandis & ordinandis, hæc autem ſufficientem, cum habitudinis, ſtatus ac conditionis, & ſpecifici & individualis, corporis & naturæ humanæ in ſpecie, & hujus vel illius individui, ſeu perſonæ, tum totius naturæ ac virium naturalium, cognitionem, eaque hujus accuratiſſimam ſcrutationem requirant: Quis non videt, hæc omnia mera eſſe practica & experimentalia, quæ ideo etiam propria experientia, continuaque praxi optime diſcantur?

§. 3. Apparet id quoque ex medendi artis *Cauſa Materiali*, quæ univerſa Natura Macrocoſmi & Microcoſmi cum ſit, ex qua cum ad diſcuſſionem, præcipitationem & ejectionem ſpirituum & virium corpori humano, non ſolum ſpecifico, ſed & individuali, huicque perſonæ præ altera, heterogeneorum ac diſconvenientium, tum ad conſervationem, reſtitutionem & invectionem virium & ſpirituum homogeneorum ac convenientium, imprimis Archæi confortationem, debita atque optima depromi debent, hæc omnia atque ſingula verò accuratiſſimam totius Macrocoſmi & Microcoſmi, horumque arcanorum requirunt perſcrutationem, & cognitionem realem atque eſſentialem, quod pariter non aliter ac mediante experientia continuaque Praxi, mediantibusque experimentis Phyſicis, Aſtronomicis, Chymicis atque Mechanicis fit, ac peri poteſt, res ipſa docet, medendi artem totam eſſe experimentalem

rimentalem Practicam, eamque unicè veram atque probatam.

§. 4. Non minus illud ipſum evincit *Artis Medicæ cauſa finalis*, quæ poſt gloriam Dei T. O. M. ipſa corporis humani continua eſt ſanitas, ope artis hujus pretioſiſſimæ conſervanda, vel reſtituenda, cum perpetua agilitate, alacritate, & promptitudine, actiones ſibi & proximo neceſſarias & conducibiles, in eorum ſalutem, deique gloriam exercendi, qui finis, quæque ſanitas, tanquam effectus Medicinæ Practicus, cum non niſi ipſa praxi obtineri, nec abſque praxi experimentali cognoſci & dignoſci queat, quis dubitet eam totam eſſe experimentalem atque Practicam?

CAPUT TERTIUM

De Medicæ artis remediis, requiſitis & effectu.

§. 1. Demonſtrant etiam id ipſum *Media*, cum ad excolendam, tum ad exercendam Artem hanc pretioſiſſimam requiſita & neceſſaria. *Media* illa ſunt primò *Phyſica*, cum *Aſtronomia experimentali* conjuncta, ad naturæ univerſæ arcana inveſtiganda, & ſtellarum curſus atque influxus in inferiora cognoſcendos, ut & effectus, operationes, motum & quietem rerum naturæ, inde pendentes. Cumprimis affinitatem Macrocoſmi & Microcoſmi harmonicam, ſtellarumque convenientiam cum mineralibus, vegetabilibus & animalibus, earumque influxum, non modo ad inferiora perpetuum univerſalem, ſed & genericum, ſpecificum, individualem & ſingularem, cuivis rei proprium & homogeneum, cum conſenſu & Magnetiſmo naturali reciproco. *Secundo* Metaphyſica, ad accuratiorem regni cumprimis Mentalis cum animali convenientiæ & diſconvenientiæ, ſpirituumque incorporeorum, lucis ac tenebrarum, homogeneorum ac heterogeneorum, cum corporeis diverſæ naturæ, motus, quietis &c. notitiam, quoniam ab ipſorum diverſo motu, agitatione, actione, illuminatione & turbatione affectus hominis naturales, præternaturales, contranaturales atque ſupernaturales, exque iis ipſis corporis humani diverſus ſanitatis & morborum ſtatue, non ſolum ut plurimum & magna ex parte, ſed maximè & fere unice dependent. *Tertium* Anatomia, quæ ſtructuram humani corporis internam, ac externam, viſcerum, vaſorum, membranarum & nervorum &c. nexum, combinationem, affinitatem harmonicam, conſen-

ſum,

ſum, vias univerſales & particulares alimentorum, ſanguinis, excretorum, atque aëris perpetuumque ſpirituum & ſuccorum vitalium circulationem, ad oculum demonſtrat. *Quartum* Chymia, quæ, cum diſſolvendis & purificandis corporibus, mineralium, vegetabilium & animalium; tum ſublimandis, abſtrahendis, extrahendis & rectificandis ſpiritibus & ſalibus ex iis, extractorumque redunitione, combinatione & fixatione cum corporibus purificatis ſibi homogeneis eſt occupata, in eorum rectificationem uſumque practicum; quæ omnia & ſingula media, cum perpetuam experimentalem praxin expoſcant, quis inficias ire audeat, Medendi Artem totam eſſe Experimentalem atque Practicam?

§. 2. Præter hæc, ad excolendam Medicam Artem, *media*, requiſita quoque eandem ac æqualem Experimentalem Praxin omnino exigunt. Remedia nempe, ſive ſint præſervantia, ſive corrigentia, adſtringentia, emollientia, præcipitantia, purgantia, diuretica, diaphoretica, aperientia, diſcutientia, confortantia, ſive interna, ſive externa alia, cumprimis cum hæc omnia & ſingula peculiarem ſelectum, ſingularemque ſollicitudinem in eorum applicatione expoſcant.

§. 3. *In adminiſtrandis & diſtribuendis mediis atque remediis* autem requiritur eorum ſelectus, judicium, (non quidem conjecturale, verum experientia ſuffultum) huncque in finem afflictorum, ægrotantium & proxime reſtitutorum creberrima viſitatio, eorundemque ſtatus & conditionis, non modo generalis, ſed ſpecialis, in minutiſſimis quoque accuratiſſima perſcrutatio atque probatio. Anne hæc itaque non ſunt mera Practica?

§. 4. Et quæſo unde fit, quod ſæpe tam fruſtra tentetur curatio alicujus morbi, cæteroquin curatu facilis & parum maligni. Nonne ex defectu Experientiæ & quod magis fidatur fictæ hypotheſi, quam duci Experientiæ? E. gr. de febribus ſententia & hypotheſes ſunt fere innumeræ, & quisque ſecundum cauſas à ſe præſuppoſitas curationem dirigit, verum à ſcopo aberrat, donec tandem Experientia duce ad felicem curationem perveniat, & ſic ratiocinium dudum hæſitans, experientia confirmetur.

§. 5. Effectus itaque remediorum optatus, qui eſt ſanitatis reſtitutio, ſatis etiam probat Thema noſtrum toties repetitum.

CAPUT QUARTUM

De Artis Medicæ partibus.

§. 1. Ex ipſis etiam Medicinæ partibus, Theſeos veritatem probabimus, quamvis prima fronte illa diviſio ac definitiones ſententiæ noſtræ potius videantur adverſari, dum multa ſunt Theoretica in illis definitionibus. Verum quatenus omnis Theoria praxin unicè intendit, ideo viciſſim praxis Theoriam ſupponit, tanquam adminiculum; Et quia Tyrones Medicæ Artis ideo prius fiunt Theoretici, ut poſtmodum evadant Practici, æquum eſt Medicinam vocari Artem Practicam. Partium autem iſtarum Medicinæ vulgo quinque numerari conſtat, *Phyſiologiam* nempe, conſiderantem ſtatum hominis naturalem ſive ſanum, ejusque cauſas & effecta: *Pathologiam*, quæ ſtatum *præternaturalem* id eſt morbos, morborum cauſas, & ſymptomata: *Semeioticen* quæ ſigna morborum vel ſanitatis: *Hygieinen*; quæ ſanitatis conſervationem: Ac *Therapeuticen*, quæ ſanitatem reſtituendam, intendit.

§. 2. Ut clarius detegatur qua Ratione Theoretica Medicinæ pars (licebit enim hac voce *Theoretica*, abſque contradictione ſententiæ poſitæ uti,) ad Praxin ſpectet, dico: quod Ex: gr. in Phyſiologia ſtatus ſanitatis ideo conſideretur, ut ſcire poſſimus quando ſtatus non amplius ſit ſanus, ſed quando morboſus? Et quando itaque remedia poſtulet, quando non? At videor mihi audire objicientes; *non opus eſſe cognitione ſtatus naturalis humanæ ſtatuæ, ad ſciendum, utrum remedia expoſcantur nec ne?* quum quisque ſatis ſentiat, quando ſit æger, aut quando non; cui reſpondeo, hoc quemvis ſcire non poſſe, quia dantur affectus abſque dolore, auxilium tamen Medicum requirentes; Et quoniam homo, ſtatum verum naturalem corporis ignorans, ſolum ex dolore & incommodo ſenſibili judicat ſe morbo laborare. Medicus verò gnarus non ita. Ergo iſta Theoria cum Praxi ita connexa eſt, ut in praxin abeat, ac vertatur, ipſiusque nomen induat, proprium fere nomen amittendo.

§. 3. Cumprimis autem partem Medicinæ ultimam eſſe Practicam, & clinica praxi addiſci, docet inter alios B. Dn. D. *Wedelius*, præfatione ad *Guerneri Rolfinkii* Epitomen Methodi cognoſcendi & curandi particulares corporis affectus lit. a. 3. inquiens. *Ducendo ad lectum ægrotorum ipſos Philiatros, & quomodo ſe circa unumquemque affectum gerere debeant, pro circumſtantiarum varietate edocendo*, melius quam regulis Theoreticis hauriri:

riri posse, atque debere. Quod ipsum & res & experientia ipsa adeo docent, ut antiqua cantilenæ : *In cathedra omnes sanantur Morbi,* notam scribere, ac ipsæ Experientiæ tot myriadum ægrotantium contradicere velle mihi videatur, veritatem perfracte velle negare.

CAPUT QUINTUM.

De Medicæ artis speciebus generatim, & congenitæ speciatim.

§. 1. Species Medicæ artis ponimus tres, jam cap. 1. indicatas, verum brevitatis causa unam tantum, nempe *Naturalem* proponemus, & veritatem Thematis ex ea deducemus. Est ea scientia medendi, facultate naturali instinctu naturæ data, quæ etsi in tantum, quantum in mera scientia consistat, sit imperfecta, manca & mutila, donec praxis ipsi jungatur, tamen videmus eam notitiam Naturalem, Praxin & experientiam quam maxime anhelare, & sic docere solam Experientiam Practicam esse Medicorum Magistram. Eodem modo ut alia ratione excogitata eo usque dubie fluctuant, donec ipsorum veritas Experientia vel Experimentis confirmetur.

§. 2. Hanc scientiam naturalem (quæ sc. Spiritus interni, vulgo *Archæi* dicti, ope, suggestione ac instinctu hauritur) indigitare videtur Syrac. cap. XXXVI, 31. 32. *Mi fili proba, quæ corpori Tuo salubria sint, quæque insalubria, hæc non da ipsi* &c. Quem spiritum naturalem etiam Apostolus Paulus notat de eo ipso quærens. 1. Cor. 11. ℣. 11. *Quis hominum scit, quid in homine sit? nisi Spiritus hominis, qui in eo est.* Quod etiam statim de spiritu mundano seu astrali explicat, spiritum divinum ipsi opponens. Quæ Medicinæ aliqualis cognitio innata etiam brutis communis est. Videmus enim feras sibi ex herbis Medicinam quærere, quando molestiam in corpore sentiunt. Imo & in canibus gramen depascentibus (quod cæteroquin etiamsi præberes ipsis, non solent devorare) hoc ipsum fere quotidie experimur. Hæc natura dona veteres sapientes, & ex illis magnum illud Teutonicæ eruditionis lumen, Kiloniensisque Holsatiæ Academiæ jubar *Georgius Morhofius* in suo Polyhystore, occasione Festi Pentecostis, sub Titulo de eo quod *in omnibus disciplinis, scientiis atque artibus θεῖον est, excursus, τὸ θεῖον* naturale, in omnibus Artibus congenitum vocarunt.

§. 3. Post hanc congenitam, vel omnibus communem, vel aliquibus tantum propriam, datur alia *Acquisita,* qua prior illa ulterius excolitur,

& perfectior redditur; Modus autem illam acquirendi sunt varii, vel enim jure hæreditario, à Proavis, Avis, Parentibus, Avunculis, Patruis, &c. aliisque personis honestis & fide dignis ac expertis traditur & propagatur, (qualis olim fuit Medicina, antequam in facultatem peculiarem, qua auctoritate publica constituuntur Medici, secessit) vel etiam acquiritur propriis studiis, industria & adjunctione Experientiæ jam ab aliis comprobatæ. Sicque iterum mera Praxis est Ars nostra.

§. 4. Eaque acquisita rursus est vel *Empirica vera*, qua cæteroquin honesti Viri Mediante Arte Chemica, Pharmacopœa, Chirurgia, Anatomia, & lectione auctorum bonorum, sive vernacula, sive alia lingua conscriptorum, sibi scientiam & praxin Medicam comparant, sicque benedictione divina felicissimè sæpe gravissimos & extraordinarios Morbos curant; Vel *Empirica falsa*, cum sine omni, aut sufficienti praxi experimentali ac rationali, dolis malis ac fraudibus, avaritia inducti deceptores pessimi, uno atque altero Medicamine domestico, vel arcano ex certi aut incerti Auctoris scripto compilato, aliqualem sibi Medicamentorum speciem procurant, ac postmodum annexis plurimis aliis Medicamentis falsis & fictitiis plebem credulam decipiunt, & loco Medicaminum salubrium non modo fallimenta, & res ad rem non facientes, sed & plane nocivas, sæpenumero vendunt. Sic itaque Dissertationis filum abrumpentes. Deum T. O. M. imploramus ut conatibus nostris benedicere, eoque dirigere velit, ut in ejus gloriam, proximique salutem omnia facessant.

COROLLARIA.

I. *Dantur Morbi, in quibus remedia non dare satius est, quàm dare.*

II. *Mallem nullum, quam anceps dare remedium, (nisi forte certo certius constet hominem mori debere.)*

III. *Datur specificum omnes febres intermittentes curans.*

IV. *Lienis usus est hepar in secretione bilis adjuvare.*

V. *Bilis excretionem fæcum alvinarum promovet.*

VI. *Vulnera cerebri quamvis profunda (saltem in brutis) non sunt lethalia.*

VII. *Vulnera intestinorum crassorum non omnino lethalia, tenuiorum verò magis.*

VIII. *Pulmonis dilatatio & constrictio est passiva.*

F I N I S.